

MĚSTO CHABAŘOVICE MÁ 450 LET

K příležitosti významného výročí našeho města připomeňme rozhodujících mezníků jeho vývoje, ke kterým se chceme v rubrice *Historie našeho města* v následujících vydáních Chabařovických novin dále podrobněji vracet. Nejde nám o pouhé opisování statí, z již vydaných publikací historie města, ale doplňování dalších událostí a jejich souvislostí, které nebylo možné dříve z různých důvodů publikovat. Vzpomínky chceme obohatit o vyprávění pamětníků a jejich názory na uplynulé události. K tomuto účelu byla uskutečněna řada setkání s chabařovickými spoluobčany, jejichž vzpomínky se zpracovávají pro vydání v CHn a další setkání jsou v programu. Nechceme zapomínat ani na spoluobčany z Roudníků. I tam se rovněž uskutečnilo několik schůzek s pamětníky událostí, o kterých napíšeme v následujících číslech CHn.

Historie města byla v rozhodující míře předurčena jeho polohou. Jelikož naše město dříve leželo mimo důležité křižovatky a neprocházela jimi žádná z významnějších cest, byl jeho rozvoj vázán především na zemědělskou výrobu. Zemědělstvím se tedy živila převážná část obyvatel. V omezené míře to byl dále rybolov na Srnickém potoce a práce v lesích na katastru sousedních obcí, neboť k městu nikdy v minulosti žádný větší úsek lesa nepatřil. Rozvoj řemesel byl rovněž odvislý od rozvoje zemědělské výroby. Zastoupení řemesel bylo obvyklé - mlynáři, řezníci, bednáři, kováři, dále pak obuvníci a krejčí. Vaření piva mělo rovněž ve městě své místo. Inteligence jako sociální vrstva neměla v dřívějších dobách ve městě výraznějšího postavení, i když její vliv na ostatní obyvatele byl vždy velký. Jednalo se především o faráře, učitele a městské písaře. Počáteční rozvoj průmyslové výroby v Chabařovicích nehrál žádnou významnou roli. Prvním průmyslovým podnikem byla kartounka spojená s barvírnou a bělidlem. Uvedla ji do provozu v roce 1810 firma Hirschel Cantor Comp., a poté přibýly i další drobné výrobny. Počet obyvatel nikterak mimořádně nekolísal a pohyboval se, k datu výrazného zvratu, kterým byla doba po roce 1840, kolem 1 300 obyvatel.

Mezník ve vývoji města nenastal ani v roce 1848, po zrušení roboty, neboť chabařovičtí byli od ní osvobozeni již v dřívějších letech. Výraznější změnou bylo v roce 1850 zřízení soudního okresu se sídlem okresního soudu, notářství a okresního berního úřadu. I to však mělo časově omezenou platnost. S novými úřady přišla do města i nová inteligence.

Všechny významnější aktivity města byly odvislé od ekonomické situace, která do té doby nebyla nikterak příznivá. Finanční prostředky získávaly obce především z výnosu obecního jmění, z podílu na přímých daních, a to zejména od podnikatelů. Pro každou obec bylo tedy výhodné, pokud na jejím katastru působily větší průmyslové podniky, což v Chabařovicích nebylo. Obec tak nemohla realizovat finančně náročné akce, nebo stavby a příliv obyvatel nebyl zjevný.

I když tomu původně situace nenasvědčovala, nastal po roce 1850 prudký zvrat. Důvodem byl rozvoj těžby hnědého uhlí v Chabařovicích a jejich blízkém okolí. Uhelné události byly rovněž příčinou výstavby železnice mezi Ústím n. L. a Teplicemi. Ta byla uvedena do provozu v r. 1858 a směr její výstavby byl cíleně veden oblastí s projektovanou výstavbou nových dolů. Ve správní radě společnosti pro výstavbu železnice měli zastoupení především těžaři. Původně se jí také říkalo příznačně uhelná železnice. Tento stav byl pro město výhodný jak z hlediska investic, tak z hlediska zaměstnanosti obyvatel. Krátce po zprovoznění bylo na chabařovické nádraží napojeno jedenáct vleček, z toho deset jich směřovalo k hlubinným dolům. Nastal prudký až nekontrolovatelný příliv obyvatel do města a jeho okolí, a to především z vnitrozemí, ale i úředníků z Německa. V období mezi roky 1850 až 1869 se počet obyvatel v Chabařovicích více než zdvojnásobil. Začala se rovněž měnit národnostní struktura obyvatel, a to příchodem Čechů, zejména do okolních obcí. Původně agrární městečko se stalo rázem průmyslovým centrem, v němž rozhodující postavení zaujalo hornictví a průmyslová výroba. Tento charakter si město zachovalo se všemi důsledky až do revolučních dnů roku 1989. Je však třeba zdůraznit, že nebýt revolučních událostí, znamenalo by to zcela určitě i jeho konec.

Dalším mezníkem ve vývoji města bylo vyhlášení Československé republiky v roce 1918. V té době žila v Chabařovicích většina obyvatel hlásící se k německé národnosti. Ti se převážně nechtěli smířit s myšlenkou soužití s Čechy v jednom státě. Vyvrcholením pak byla druhá světová válka a poválečné uspořádání světa. Po válce byl majetek Němců konfiskován presidentskými dekrety a většina obyvatel hlásící se k německé národnosti vysídlena. Část v červnu 1945, ještě před vydáním příslušné směrnice, zbytek v červenci téhož roku. Po odsunu nastalo nové osídlení Chabařovic a jeho okolí. Delší dobu se Chabařovice potýkaly s nedostatkem pracovních sil v dolech a průmyslových podnicích. Charakter města po válce s centrem průmyslové výroby se nezměnil, spíše upevnil.

O to citelněji je znát pokles průmyslové výroby současného období. To má přímý vliv na vývoj obyvatel a v neposlední řadě i stav městských financí. Doběh důsledků těchto událostí se právě v současné době a v době příští začne města dotýkat. Složitější je úloha městského zastupitelstva, jaké bude v této situaci vytvářet podmínky pro další rozvoj města.

St. Sochocký

Říjen 1999